

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétlé és
 ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kizárólag visszadási
 vagy megőrzési nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 29.

A közel jövő szociális feladatai.

Az utóbbi hetek eseményei a szociális kérdést égetően időszerűvé tették és közönyükből fölrázták azokat is, kik azt idáig csak másod-harmadrendű fontosságúnak, egyes naiv ábrándozók vesszőparipájának tekintették. A munkásnép neve alatt a sajtószabadság ellen intézett ostrom s a magánvagyon megrongálása végre meggyőzte őket is a feladat realitásáról, a vasdorong, az utcza burkolatából fölszaggatott kő és a forgópisztoly eléggé súlyos és meggyőző argumentumnak bizonyult. Ma már igazán nincs józan ember, a ki be ne látná, hogy igenis, követtünk el súlyos mulasztásokat és hogy azoknak pótlása sürgős feladat, ha ugyan még nem késő.

A vezetőosztály bűnös nemtörődömsége az alsó néprétegekkel, mely ellen mi évek során küzdöttünk hiába, keserű gyümölcsöt termett. Azok a rétegek oly vezetők kezébe kerültek, kik hatalmukat önző célokra zsákmányolják ki s a józan munkásnépnek reájuk hallgató részét a társadalom összeségétől elszakítva, sikerült azt is a legridegebb osztályönzéssel megtölteniök, mely épúgy hajlandó a zsarnokságra s mások szabadságának elnyomására, mint egykor a feudális kiváltságos osztályok önzése, vagy ma az orosz autokraczia. Osztályzsarnokság ez is, ép oly rideg, ép oly kegyetlen; csak hogy most alulról jó. S hozzá az a hang, a melyen ez a gyűlölködés megszólal, olyan amelyet a magyar ember tisztességérzete soha, sehol, semmitéle érintkezésben meg nem tűrt.

Kortörténeti adatnak elszomorítóan érdekes és társadalom-lélektani szempontból becses bizonyíték lesz arra nézve, hová fajulhat a nép lelkülete (mert hisz a hang azt fejezi ki), ha vezetését gyűlölködő, önző és tőle idegen elemek ragadják magukhoz, kik vele erkölcsi közösségben sohasem éltek, a tisztességről nemzedékek során kialakult fölfogásában nem osztoznak, kik azt nem emelni, érzelmeit nem nemesíteni törekszenek, hanem a tajtékzó düh ocsmány hangu kifakadásával durvitják, vadítják. A munkásnép erkölcsi színvonala és igazi emelkedése szempontjából végtelenül károsak ezek a most lefolyt és még egyre folyó események. Önzetlen, jó embereknek évekig tartó munkásságára lesz szükség, hogy az elvadulásnak s az erkölcsi rombolásnak ezt a művét jóvátegyék. És a munkásnép jobbjai egykor pirulva fogják olvasni azokat a fajtalan, trágár kifakadásokat, miket az Izrael és egyéb Jaka-bok szájukba adnak.

Hogy fajulhattak így el a viszonyok?

Az anyagi tényezők itt csakugyan másodrangúak. Hisz ma egy ügyesebb kézimunkás a ki mindössze három évig inaskodott, valami keveset már akkor is keresve, azután két-három évig tisztességes kereset mellett legénykedett, egyik-másik szakmában megkeres havi 50-60, sőt olykor 80 frtot is, tehát többet, mint az a tanult ember — irnok, dijnok vagy fogalmazó — a ki sokszor nyolcz gimnáziumot, sőt talán egyetemet is végzett és 28 éves korában még nem keres annyit, a mennyiből feleséget és gyermeket tarthatna. A társadalom páriáit tehát ma nem épen a legalsó rétegekben kell keresnünk.

Igaz, hogy ez a keresete a munkásnak nincs szerződésileg állandóan biztosítva, de gyakorlatilag igen. Köztudomású, hogy a jóra való munkás a tisztességes műhelyekben évek során át egyhuzamban dolgozik s a munkaadónak eszeágában sincs utját kiadni; már csak saját jól fölfogott érdekében sem. (Ép a megostromolt lapnál, némelyik munkás már 18 éve egyhuzamban dolgozik.)

Itt tehát az erkölcsi rugók lépnek előtérbe. Mi teszi a munkást aránylag kedvező megélhetési viszonyai között is elégedetlenné s mi teszi hajlandóvá a vétkes garázdálkodásra, melyet tulajdon jobb érzése is elítél.

E rugót mely szociológiai belátással Ruskin tárta föl. Az egyoldalú munka az, mely a munkás nemesebb lelki erőt nem foglalkoztatja; a munkás lelkét összezsugorítja; tehát a munkás munkájában örömet nem leli; emberi lelke képzeletét, tevékenységi ösztövét ki nem elégítheti.

Munkásember szájából hallottam, hogy a munkásember életét az keseríti, ha látja, hogy otthon nincs ki megfőzze az ebédet, nincs ki a házat rendben tartsa; hiába keres a gyárban az asszony is — a mit keres, elselyembluzozza, a férfi pedig hideg tűzhelye mellől a korcsmába, vagy a kávéházba siet, a gyermekek pedig az utcán csatangolnak! Sötétebbé válik a kép azáltal, hogy az ily házasságok többnyire nélkülözik a törvényes s a vallásos szentesítést; nélkülözik tehát az egész életre való állandóságot is és azt az erkölcsi összetartó erőt, mely az egyházilag megáldott törvényes egyesülésben rejlik.

Ezzel rámutattunk munkásnépünk egy

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Rözsélangok.

Írta: Rasid.

(Vége.)

Egyszer aztán egy idegen férfival láttam őt társalogni s a féltékenység tövisétől először éreztem vérzeni szívemet. Elhatároztam, hogy a kínos bizonytalanságnak végét szakítom: próbára teszem jegyesemet. Egy napon elébe léptem s elmondtam neki, hogy elvesztettem vagyonomat, gazdaságomat, de azért, hogy most már szegény vagyok, boldogságomat nem vesztettem el, mert enyém a legnagyobb földi kincs, egy szerető, hü szív.

Azt hittem, nyakamba fog borulni.

S ő erre hidenem kérdezősködött vagyoni viszonyain felől, hogyan történhetett ez olyan hirtelen, végül pedig sajnálkozását fejezte ki az esett felett.

Aztán hátat fordítva, belebegett a másik szobába.

Összeszorult a szívem. Utánna mentem és

tudtára adtam neki a valót s most már én fejeztem ki neki a sajnálkozásomat.

Ekkor teljesen visszavonulva éltem a világtól rövid néhány napig s már báni kezdetem tettemet, mert nem szüntem meg őt egy percig sem szeretni.

Egy napon levelet kaptam.

Soha sem láttam azt az irást az előtt. Borítékból egy névjegy esett ki, melyen a következő néhány sor állott:

— Bocsásson meg ön nekem, hogy ismeretlenül háborgatom s fájdalomában osztozni akarok.

Nem ismer ön engem, is nem is fog megismerni soha, mert nem vagyok méltó az ön barátságára, annál kevésbé szerelmére, mint ahogy nem volt arra méltó az, aki rövid néhány nappal ezelőtt csupa önzésből visszautasította az ön szerelmét.

Azt azonban nem tilthatja ön meg nekem, hogy imádságomba ne foglaljam minden nap nevét. Nem tilthatja meg ön nekem, hogy ha nem is mehetek ön mellett, én az egyszerű polgár leány, de legalább követhessem dőlczeg

alakját szememmel, mindaddig, mig csak el nem takarja előtem egy hatalmas palota, melyet én akkor úgy szeretnék földig rombolni!

Oh bocsásson ön meg, oh ne feledje el, ha majd mindenütt családások érik, hogy van valahol egy leány, akinek egy ember férfi csak, kinek egy imádsága van csak, az ön neve!

V. Emma.

Csodálkozva olvastam el a levelet. Aztán elővettem s elolvastam újra. Nem egyszer, százszor átfutottam a sorokat, hogy minden szava bevésődött emlékembe.

Hiszen van valahol egy leány, aki nem ismer más férfit kivülem! S nekem olyan jól esett ezt tudni...

Egy napon előkelő estélyen vettem részt. Ott volt az én hűtlen jegyesem is egy idegen férfi karján, észre sem véve engem. S nekem olyan jól esett ekkor gondolni arra a másikra!

Késő este érkeztem haza a mulatságból. Másnap már megérkezett a második levél, melyben vigasztalni igyekezett s harmadik napon megjött a rendes időben a levél.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudomására adja nagybecsült vevőnek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességei megérkeztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárda-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

égető erkölcsi sebére, mely a társadalmi viszonyok romlásának is igen fontos tényezője.

A családi élet bomladozása — ez az alsó néprétegek mai legveszedelmesebb rákfenéje. A hol a családi élet nem állandó, ott ingadozóvá válik minden; meginog maga az erkölcsi alap is. A tisztességről való fogalmak összezavarodnak. Meggyöngül a társadalmi ellenőrzés ereje. Meggyöngül a szülői tekintély s ezzel minden egyéb tekintély tisztelete. A fiatalság fajtalanságba merül és azzal kérkedik. A családalapítás az állati ösztön kielégítésévé válik, melyből hiányzik az erkölcsi elem. A család iránti kötelességérzet helyét cinikus önzés foglalja el.

Ez az erkölcsi levegő növeli a társadalmi bomlás romboló, mindenre kész, mert semmit nem tisztelő elemeit. A társadalomra nézve minden káros, a mi a családi élet e bomlását elősegíti; minden hasznos, a mi azt meggátolja. Tehát káros volt a polgári házasság behozatala, amely meglazította a kapcsolatot a pap és hívei között s a házasságot a vallási szentesítéstől függetlenítette. A vadházasságot a nép sokhelyt »pógári házasság«-nak nevezi. Káros a katonakötelezettség, mely miatt a legény előbb törvényes házasságra nem léphet s ebből a nép erkölcsi érzékének olyan eltompulása keletkezik, hogy a legszégyenletesebb erkölcstelenség iránt is érzéketlen marad.

A nép erkölcsi érzékének ez az eltompulása a társadalmi súlyedésnek megdőbbentő jele, de előjele a társadalmi bomlásnak is, a melynek megelőzésén gondolkodni érdemes.

Eredményében szinte még rombolóbb a nép erkölcsi züllesztésének másik nyilvánulása: tudniillik az egy-gyermekrendszer, a célzott biztosító mindenfajta eljárásaival, legyenek azok akár megelőzők, akár utólagosak. Az indok szinte kizárólag anyagi: ne oszolja meg a telek, teljék piros selyem viganóra; vagy ne kelljen egy kis éhes száját betömni. Es a tol-

nai falvakból kivész a gyerekráj; Szegeden, Hódmezővásárhelyen és Zsebelyen egymásután domborulnak az iczi-piczi sirhalmok. A büntető-bíróság előtt pedig folynak az ujmódi boszorkányperek. S az égből szaporodik az aprószenetek serege. Csak hogy azok nem lebegnek szüleik fölött őrangyaloként, hanem az itéletnapitrombita harsogására mint vádlók fognak megszólalni éltük adói és elvevői és a társadalom ellen, a mely azt türté. De szülik az itélet napjától nem félnek, nem hisznek ők abban, sem semmi másban. *Kiveszett belőlük a hit. Ez a gyökere mindennek.* Egykor vallásos népünk hitetlenné vált. A hit néhol babona képében él még, csak hogy rombol akkor is. Népünk nagy része vagy teljesen hitetlen, vagy a hitnek ily eltajulási üzi. *Viszatéríteni az igazi valláshöz, a keresztény vallásból fakadó tiszta erkölcshez* — ez ma nemzeti érdek, a nemzeti lét s nemlét kérdése. Ha csak azt nem akarjuk, hogy a magyar faj is odajusson, a hová a francia — a kiháló nemzetek sorába. Hogy a francziánál a faj fogyása a hitetlenség terjedésével egyenes arányban áll, arra döntő ellenbizonyíték a francia Kanada vallásos népe, melyben a családok ép oly népesek, akár az angol farmerekénél.

Vissza kell térítenünk a népet a régi fölfogáshoz, mely szerint a gyermeket istenáldásnak tekintette; már csak a társadalmi rend és béke érdekében is, melynek legerősebb támasza a népes család. Mert az ily családok tagjai zsenge koruktól megszokják az idősebbek megbecsülését, ezzel a tekintély tiszteletét s a tisztességtudást; de egyszersmind a felelősségérzetet is.

Azonkívül köztudomású tény az, hogy a népes családok gyermekei bátrak, életrevalóbbak, magukon is, másokon is jobban tudnak segíteni, míg az egyetlen gyermek többnyire önző és éhhetetlen, sőt gyáva. De igénytelenebb is a népes család gyermeke, kevesebb beéri s később a dologra, nélkülözésre, ha van ki-

ért; mert otthon is megszokta, hogy szívesen lemondjanak egymás kedvéért akármiről.

Az elítélet ellen való küzdelem nem könnyű, tudom; mégis meg kell azt kísérleni. E részben lassanként a helyesen vezetett olvasó- és gazdakörök tehetnek valamit, ha sikerül az asszony-, leánynépet is bevonniok; talán az Uránia gondoskodhatnék ily czélu vetített képes, népszerű előadásról.

A jól vezetett olvasókör tudná talán a népeletnek modern mételyét — a ponyvairodalom mérges termékeit is kiszorítani.

Segít a mételyt terjeszteni a krajczáros sajtó lelkiismeretlen része is; szép fővárosunk körutain pedig az ódondászok és képes levelezőlap-árusok kirakatai, melyek révén a külföld előtt oly szomorú hírnévre vergődünk. Ez hiúságunkat bántja; pedig az igazi kár családjaink erkölcsében tevődik általa. Ez ellen szintén föl kell vennünk a küzdelmet az által, hogy a népet egészséges szellemi táplálékhoz szoktatjuk. Vajha a falusi értelmiség e téren is felfogná hivatását!

Az értelmiségre a mai nehéz időben tényleg nehéz feladat vár. Neki kell újra összebognia azokat a szétszakadozott szálatokat, mik az alsóbb néposztályokat a felsőkhöz kötik. A rideg elzárkózás eddig is elég keserű gyümölcsöt termett. A kiben uri hölgyeink közül szív és lélek van, annak ki kell lépnie önző kényelméből s orrát hozzá szoktatva a »paraszt-szaghoz«, föl kell keresnie az egyszerű hajlékokat, mint a hogy fölkeresték anyáink és nagyanyáink s a népet oktatta, felvilágosította, gyámolította, teljesíteni azt a kötelességet, melyet a műveltség, a vagyon s ha van, a nemesebb lelkiület ró reájuk. És művelt férfiaknak el kell járniok az olvasókörbe, s a népotthonba és a kisgazdaságokba, hogy igazi vezetői lehessenek a népnek s kivívják annak bizalmát és szeretetét. Az uri udvarokat és kerteket pedig kár lesz továbbra is zárva tartani a nép elől.

S így ment ez néhány napig és én úgy szántam az ismeretlen fiatal hölgyet, ki reménytelenül szeret. Amellett egyre kutattam a rejtélyes imádó után, de hiába, nem akadtam nyomára.

Egy napon ismét megjött a levél.

Szinte reszketve bontottam fel a levelet, élében képzelve annak íróját, egy ábrándos tekintetű, arany-szőke hajju, karcsu leányt.

E levélben a rendes vallomáson kívül még egyéb is volt. Tudtomra adta, hogy el kell mennie s nem tudna tőlem egy utolsó bucsupillantás — egy első és utolsó kézzörítés nélkül megválni. Érti, jóltudja ő — írja, — hogy ez örültség, de ne tehet róla. A hártálan, lángoló szerelem elvette az eszét. Az esti órákban megfog jelenni ajtóm előtt — s ha azt zárva találja, akkor Isten legyen irgalmas szegény lelkének!

Valósággal lázas izgatottsággal vártam a napot.

Végre eljött az alkony holló szárnyaival s én már aggódva tekintettem az órára: még sem jön? Mi akadály gördülhetett hártálan szerelme elé?

Egyszerre úgy éreztem, hogy lélegzetem eláll.

Kopogtattak. Itt van tehát az ideje, hogy lehulljon a fátyol!

— Szabad! — kiáltottam dobogó szívvel.

S a következő pillanatban megnyílt az ajtó és belépett rajta egy karcsu, magas nő.

Arczát még nem tudtam a sötétben kivenni, de termete szakasztott mása volt annak, kit annyiszor varázsoltam magam elé képzeletem által.

Fölszóltam a lámpát.

S a következő pillanatban, mint a sebzett vad — úgy szisszentem föl fájdalommban.

Ott állott előttem gunyosan mosolyogva az én régi jegyesem . . .

S arczán az a mosoly olyan sokat beszélt nekem?

— Nem lettem a koldusnak felesége, de örömet dobtam oda magam a hatalmas urnak, hogy szeretője legyek! Ime itt vagyok én a te álmaidnak tárgya, kire csak tisztelettel gondoltál akkor, mikor a másiktól megvetéssel fordultál el. Szerencsétlenül járt gazdag koldus te, amit az egyiktől elvettél, hogy a másiknak add, nem is sejtetted, hogy ugyanannak adtad vissza, akit megakartál tőle fosztani!

Ezt mondta az a daemóni kacaj s én fájdalom, úgy tudtam szemeiben is olvasni . . .

Ime tehát, nem elég, hogy szerencsétlenné tett, még ki is akart gunyolni!

Mintha csak a kegyelemdőfést akarta volna evvel megadni. Azért a régi megaláztatásért.

De én elhatároztam, hogy erős fogok lenni. Arczomra nyugodtságot erőszakoltam, aztán odaléptem íróasztalomhoz, elővettem irataimat, átadtam neki:

— Ime vegye ön át birtokomat, érték-papírjaimat. Legyen boldog vele, miután czélját elérte. Most élvezze munkálkodásának gyümölcsseit.

Aztán vettem kalapomat s egy szó nélkül eltávoztam.

Fojtónak éreztem a szobában a levegőt, nem akartam vele egy levegőt szívni tovább s midőn kiértem, a hűs esti szellő arczomba csa-

pott . . . Olyan meglegedettséget éreztem, melyet csak egy olyan ember érezhet, aki tudja, hogy amit tett, az mind helyesen van téve.

Elővettem revolveremet.

Megvolt töltve 6 golyóra.

Beleültem egy bérkocsiba s megparancsoltam, hogy vigyen ki a külvárosba.

Megakartam halni ismeretlenül. Még a temetésemre is eljött volna az én életem megrontója s félttem, hogy a koporsómra ejtett egy néhány hazug könnye megkeserít még a siron tul is.

Robogó kocsim ablakán kitekintettem s láttam mint váltják fel a hatalmas palotákat mindig egyszerűbb, szerényebb házikók. Végre elértünk arra a helyre, ahol csak a nyomor és az inség otthonos állandóan. Itt akartam én meghalni egyedül, elhagyatva.

Leszálltam a kocsiról, kifizettém és visszaküldtem.

Ekkor aztán megindultam gyalog s mentem, míg csak az utolsó házikót is messze magam mögött nem hagytam.

És ekkor először életemben olyan érzés fogott el, melyet sohasem fogok elfelejteni.

Ugy éreztem, hogy bilincseim lehullnak, szabad vagyok.

Mint a ketreczéből szabadult oroszlán, úgy hordoztam tekintetemet a végtelen síkság fölött, melyen öt-hat helyen csábító lidérczként lobogtak előttem a pásztortüzek.

Nem gondoltam már az öngyilkosságra, nem félttem már attól a gunyos mosolytól sem, megindultam a pusztá szíve felé és . . . ugyan ki venné észre, hogy azon este óta két új csillag gyuladt ki a pusztában: az egyik egy

A hol a gazda a népet megbecsüli, munkásának szívesen kiadja, a mi őt megilleti, ott hiába bujtogatják a népet. A mult nyári aratósztrájk is a Dunántúl, mint odaváló elfogulatlan ember szájából tudom, az olyan gazdaságokban tört ki, ahol a bérlő a kialakult hust úgy adta ki, hogy a döglőtélben levő birkát ölette le részükre, kenyérnek valóul pedig szemetes gabonát méretett.

A miből az is kitészik, hogy falun a társadalmi viszonyok elmérgesedésében nagy része van az üzérkedő bérlőnek; s hogy vét az a birtokos, aki birtokát bérbeadja s a bérbeadással lerázza magáról a birtokhoz tapadó erkölcsi köteleességeket is, miket csakis a személyes érintkezésben lehet teljesíteni. S hozzá a bérlőben csak a fizető egyént nézi; azt éppen nem, vajjon megvan-e abban a kellő erkölcsi biztosíték arra nézve is, hogy a népnek a birtokos helyett gondozója legyen.

Nem maga a kötött birtok szálla a szegény ember szemében; őt az oltalom hiánya keseríti; és az fáj neki, hogy annak a gyönyörű birtoknak gazdája iránta idegen, őt onnan kiltja.

A vagyonosok szivtelen önzése vagy kapzsisága — ez az, ami a nép lelkét megmérgezi. Ha született nagy ur, ha fölgazdagodott az mindegy.

Bezzeg, aki köztük él, akinek jóságát, szeretetét élvezik, ahhoz hiven ragaszkodnak, még holta után is. A nép nem hálátlan az iránt, a ki hozzá tiszta szivből jó.

Nagyvárosban az élet ridegebb. Idegentül mered az emberre a sok ház; közönyösen megy el mellette a sok ember. Rohamosan nőtt fiatal fővárosunkban a szegény ember életét még más baj is nehezíti: az örökös költözökódés, a vagyonos osztálylyal itt jut folytonos reális összeütközésbe, kapzsi, önző, üzérkedő háziurával szemben, a ki előtte azt az osztályt képviseli.

A munkásember nem bír egy helyben gyökeret verni; sem azt a megelégedést nem ismeri, a mit csak az állandó otthon ad; sem abban bármily lassu, de a fokozatos anyagi

gyarapodásban módja nincs, mely iparkodó embereknél, ha sokáig laknak egy helyen, mindig tapasztalható; sem közte és szomszédjai közt olyan egymást kölcsönösen segítő, egymást kölcsönösen ellenőrző, a megbecsültetést, sőt némi tekintélyt is szerző, állandó viszony ki nem fejlődhetik, mely a városi munkásnak az volna, a mi a falusinak az ő kis társadalma. Gyermekei idegen gyermekek közt nőnek föl; pajtásaik szüleit nem ismerve, nem tanulják meg bennük a felnőtteket tisztelni, de nem is élvezik részükrol a felnőttek jóindulatu oltalmazását. Rideg a gyermekkoruk — az irigység csirája már ekkor megfogon lelkükben. Egyik fővárosi jóságos örök igazgató beszélt nekem, mily más a mai gyermek, mint a régi. Régente a gyermek félt a tanítójától; de tisztelte és szerette; édesapja, édesanyja maga hozta el őszkor beiratni és kikérte részére a tanító jóindulatát és szigorát. Ma? A gyermek maga jön föl. Daczosan felel a kérdésekre. Nem fél a tanítójától; de nem is tiszteli, nem is szereti. Szünet alatt a »Népszavá« t olvassa, s mikor az öreg igazgató szeliden kérdőre vonja: miért hoz ujságot az iskolába: daczosan feleli: »Iskolába járok, mert tanulni akarok; a mi a feladatam, azt elvégzem; a szabad időmben pedig azt olvasom, a mi nekem tetszik.« — Egykor Rontó Pál, Bórharsnya és Robinson volt a kis fiuk kedvencz olvasmánya. Ma a »Népszava«.

Ez bevilágít a fővárosi szocialista munkásnép lelkébe. És megmagyarázza azt a vasdorogos, burkolatköves, forgópisztolyos ostromot is. De megvilágítja mindazt a sulyos mulasztást is, mely ragyogó fővárosunk vezető osztályát terheli. Okos szocialis munkássággal tizenöt évvel még elejét lehetett volna a bajnak venni. Most a mulasztás pótlása nehéz lesz. Meg kell próbálni mégis.

— e — a.

A politikai válság.

Nincs vége még a keserűségnek: egyre ontja a hivatalos lap az új főispánokat. Pedig az a példás hazafiság, a melylyel Selme-

bánya és Gngvár a megyefőnököket csuffá tette, elvehetné magyar emberek kedvét az efféle vállalkozásoktól.

Érdekes a főispánok közt Brezovay, a ki előbb testőrőrmester volt s most főispánná nevezette ki — a darabant kapitány. Készül is Miskolcz a fogadtatására.

Egyébként pedig Lukács — tanakodik a saját szakállára.

A nap eseménye az ungvári installáció. Bámulatos az a leleményesség, a melylyel mindig újabb és újabb ötletekkel teszik változatosá az installációnak nevezett vesszőtuttatókat.

Lélekharang szava mellett, gyalázkodó kiáltások özöne közepette képviselni egy alkotmánytípó kormányt: valóban olyan feladat, a melyre csak kétségbeesett ember vállalkozik.

A hivatalos lap pedig hozza a további kinevezéseket. A papir türelmes. De Ungvár nem! S az ország sem.

Az új főispánok.

A hivatalos lap tegnapi száma ismét öt új főispán kinevezéséről ad hírt. *Brezovay* András Borsodalmegye, dr *Nagy* Mihály volt szabadalvüparti képviselőt Szeged és Hódmezővásárhely városok, *Kovács* Gusztáv királyi tanácsos, pénzügyigazgatót Hajdumegye és Debreczen város, *Köcsön* Lajos pénzügyminiszteri osztálytanácsost Turócvmegye, *Sényi* Kálmán anyakönyvi felügyelőt Barsvármegye élére küldte ki a király. Az öt vállalkozó szellemü legényről nem tud a közélet. Az egyetlen jogczimük arra, hogy főispánok lettek az, hogy belemertek ebbe a kalandba, mert úgy sem veszhetnek semmit. Jellemző, hogy Brezovay Andrásról, az új borsodi főispánról a hivatalos lap még egy közlést tesz: *Ő* császári és apostoli királyi felsége elrendeli, hogy »ns. Brezovay András ő felsége magyar testőrségbeli testőr helyettes-örmester és őrnagy a cs. és kir. hadsereg lovasságának tartalékába áthelyeztessék, megparancsolva, hogy neki ez alkalmából a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék.«

Ez az örmester-főispán teljesen odailik a darabontkapitány gárdájába. A hivatalos lap közli Kazy János barsmegyei, ifj. Justh György turócvmegyei, Domahidy Elemér hajdumegyei és debreczeni és báró Fejérvary Imre baranya-

csomó rözse, mely sziporkázva hanvad el s a másik az én boldogságom, megelégedésem, melylyel estenkint álomra hajtom fejemet.

S azóta estenkint el elgondolkozva nézek az égre, ugyan lehullott e már onnan az a halvány csillag, mely mindig csak másoknak világított s melyet én mégis olyan nagyon szerettem? Ugyan boldoggá tette-e őt az a pénz, mely engem csaknem örökre boldogtalanná tett?

Tíz éve már, hogy bolyongok a pusztában — mint mondtam.

Azóta nem hallottam hírt róla. Nem sejt senki a nagy világban, mi lett velem, egyedül önnök adta azt tudtára a vélelen. Mert azt nem hagyhattam hogy úgy hagyjon el, mint egy gonosztevőt, kit valami nagy bűn sulya nyom s most bujdosik az itélet elől.

Most már tudja ön titkomat.

S most egyre kérem önt, ne kérdezze nevetem, úgy sem árulhatom el, ne kutasson ön utánam, úgy sem térhetek vissza az emberek közé.

En nem hagyhatom el többé a természetet. S ha ön mégis kikutatná nevetem, akkor innen is elüzne engem e mellől a lobogó rözseláng mellől, pedig ez nekem utolsó menedémem.

Megszoritottam a kezét.

Ő pedig megkönyebbülten lélegzett fel, mintha valami nagy gondtól szabadult volna meg.

Felállottam és elindultam.

Ő egy égő galyat fogott kezébe és elkisért egy darabig. Aztán visszafordult, én pedig megállottam s le nem vettem róla a szememet . . .

Eltűnt az éjszakában.

Még vártam néhány percig s láttam, hogy az elhagyott pásztortűz ismét éledni kezd, erről aztán megtudtam, hogy a »remete« czél-nál van.

Ekkor egy gondolat cikázott át az agyamon.

Visszamegyek hozzá, megkérem, hogy ossza meg velem a pusztai életet, a boldogságot . . .

De aztán eszembe jutott, ő száműzte magát a társadalom kebeléből, remete-életet él, neki az egyedül-lét a boldogság.

S ha elrabortam titkát, nem kényszeríthetem, hogy ossza meg velem boldogságát! Nem mentem vissza.

*

Amint a nyári holdas éjszakákon egyedül bolyongok kint a pusztaságon, mindig eszembe jut a rejtélyes idegen.

Elöttem áll arca, sugar termete, tűzben égő szemei, melyek elárulják akaraterejét, melylyel parancsolni tud szivében dülő indulatainak. Elöttem áll ő, ki elvetette magától a boldogságot, hogy szerelmének tárgyát boldoggá tegye. Elöttem áll ő, a ki olyan forrón tud szeretni s olyan hidegen tudja azt magától elvetni . . .

Neki nem kellett az imádott nő szerelem nélkül! Odaadta neki egész vagyonát, legyen boldog azzal, akit szeret.

Ő pedig elment a pásztortűz mellé, a pusztá földön aludni, napokig nem enni meleg ételt, remetéskedni.

Hadd legyen «ő» boldog.

Ugy szerettem volna őt még egyszer látni. Ha megláttam estenként egy-egy pásztortűzet felcsillogni a pusztában, mérföldeket gyalogoltam érte.

Hiába. Nem találkoztam vele soha többet.

Eltűnt, mintha elnyelte volna a föld, melyet úgy imádott.

Talán elment erről a vidékről, mert félt, hogy még egyszer háborgatom nyugalmát.

Vagy talán nem is ember volt, hanem fantom.

Azóta nyugodtan járok-kelek a világban.

Nem félek sem az élet mostohaságától, sem a világ rut előítéletétől.

Mert ha majd minden ellenem fordul; ugyan ki venné észre, hogy egygyel több pásztortűz ragyog a pusztában az őszi éjszakákon? . . .

Kereshetnek majd engem is. Senki sem tud rólam, csak az Isten, no meg azok a lobogó rözselángok.

Egyei és pécsi főispánok nyugdíjazását is. Fejérváry Imrének a király a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta.

Békétárgyalások.

Békétárgyalásokról szintén erősen folynak sugdolószások, de ezekből hír nem vetődik ki a porondra, melyet a kormány foglal le erőszakoskodásainak és melyet az ellenálló törvényhatóságok tiltakozásának zaja tölt be. Gróf Andrássy Gyula ma délben ismét találkozott a kaszinó kapujában Lukács Lászlóval és hosszabb értekeztek.

A kaszinóban azt hisztelik, hogy január első hetében a békétárgyalások kész eredménye ott lesz az ország előtt, hogy milyen alapon remélik ezt, az is kiderül hamarosan. Eddig azonban teljes a bizonytalanság.

A kassai felfüggesztések.

Kassáról táviratozzák: Pongrácz Ferencz gróf karhatalommal távolította el hivatalából Ferdinandy Gyula vármegyei első aljegyzőt, Papszász József harmad- és Horváth Lajos negyed-aljegyzőket, egyszersmind kinevezte Puky Bertalan volt főszolgabíró a kassai járás főszolgabírójává, aki a hivatali esküt Schmidt Dezső alispánhelyettes kezébe azonnal le is tette. A főispán felhatalmazta a kir. ügyészt, hogy Halmos Károly városi bizottsági tag ellen hatósági személy megrágalmazása miatt indítsa meg a bűnvádi eljárást ama beadvány miatt, amelyet Halmos a városhoz intézett és amelyben Pongrácz Ferenczet okirathamisítással vádolja.

Ujabb beszüntetett dotáció.

A belügyminiszter Szabolcsvármegyét megillető állami javadalmazásának folyósítását e hó 22-én kelt rendeletével január hó 1-től beszüntette. Minthogy azonban a vármegye közönsége ennek bekövetkezését előre látta, a tisztviselői fizetések biztosítására 238 000 koronát adott össze, ezzel a tisztviselők fizetése több mint egy évre biztosítva van s már január elsején is ki-ki megkapja a maga illetményét.

A legcsunyább installáció.

Bernáth Zsigmond ungmegyei főnök installációja tegnap volt napirendre tűzve, ennél nagyobb karikatúrát Magyarország még nem látott.

Az alkotmányvédő bizottság d. e. 9 órákor a Korona szállóban gyűlésezett, a hol tiltakoztak a mai törvénytelen installáció ellen. A gyűlés megható ünnepélyességgel foly le. A bizottsági tagok a vármegyházára vonultak és állást foglaltak a csendőrség és katonaság sorfala mögött. 2 század gyalogos és 50 csendőrzárta el a megyeháza környékét. A megyebizottsági tagok nyugodtan várták a történéndőket. 10 órákor elindult Bernáth Zsiga megyefőnök Rónay bányatanácsos lakásáról a bányatanácsossal és kíséretével. Ilyen menet nem látott a világ. Elöl egy hatalmas gyászlobogót vittek, utánna a diszbandériumi suszterinasok szamarakon lovagoltak, azután egy malaczpó cigánybanda jött, majd a kutyapeczér lovon, kezében sintérdróttal és egy kutya fogó ládával, amely fekete-sárgára volt festve, azután egy koporsó következett, melyre ez volt írva:

Itt nyugszik Bernáth Zsiga, a hazaáruló bitang.

A koporsó tele volt váltókkal, gyöngéd czélzásul arra, hogy miért lett megyefőnök Bernáth Zsiga.

Ezután következett huszárságtól és csendőrségtől körülvéve a megyefőnök titkárával egy kocsiban. A néptömeg egész útjában szidalmazta.

— Elcsapott főhadnagy! Bitang! Gazember! Hazaáruló!

Negyed óráig tartott ez a diadalut, közben a cigánybanda húzta a gotterhaltét és ezt:

Zsiga gyere ki, Zsige nem gyűtt ki,
Megállj Zsiga, megbánja ezt valaki.

Az egész idő alatt a templomokban a lélekharang szólott. A megyefőnök megérkezésén, feltörette a közgyűlési termet, melyben már a lezárás előtt feldöntötték a kályhát, szerte szórták a padokat. A megyefőnök várt egy darabig. És ámbár az előző napon bejáratta ügynökeivel az egész környéket és füt-fát ígért biz. tagoknak, hogy vegyenek részt az installáción, nem akadt egyses, ami becsülendőbb, mert igen sok kincstári szállítóval van összeköttetésben.

Végre is megunva a várakozást, kinevezte titkáráat főjegyzőnek, letette kezébe az esküt és a jegyzőkönyv vezetésével is a titkáráat bizta meg, bezárta az üres közgyűlést, ugyanolyan diszkisérrettel távozott, mint aminővel érkezett.

Délután fél 3 órákor elutazott, az ungváriak remélik, nem is jön vissza.

A szolnoki megyefőnököt kilakoltatják.

Kerekes Géza, Szolnok város ügyésze és a függetlenségi párt elnöke, a törv. hat. bizottsághoz indítványt nyújtott be, tegyenek bűnvádi feljelentést Lenk főispán ellen, hatóság elleni erőszak és magánlaksértés miatt.

Kerekes indítványozza, hogy bízzák meg Kele József dr. árvászéki ügyészt, hogy haldéktalanul tegye meg a feljelentést.

Gömörei Félix biz. tag pedig aziránt nyújtott be indítványt, hogy a vármegye közönsége Lenk ellen adjon be keresetet kilakoltatása iránt.

A vízvezetékujabb veszedelme.

Ha eddig kevesett tett Nagyvárad városa valamely téren, ugy ez a modern bygienia.

A vízvezeték létesítése óta vajmi kevés történt Nagyváradon a közegészségügy érdekében.

Azt jól tudjuk, hogy minden ujabb közintézményünk nagy anyagi áldozatokat ró a város polgárságára, tehát kétszeres féltékenységgel kell örködnünk, hogy amit eddig a közegészségügy terén alkottunk, kockára ne tegyük és ne veszélyeztessük.

A napokban ért véget azon küzdelem, amelyet a város közönsége a vízvezeték érdekében a Biharszilágyi olajgyár ellen folytatott s amely végre is a városra nézve kedvező elintézészt nyert és most ujabb, még nagyobb veszélytől megvédte a város közönségét, még pedig csak a közegészségügy terén, mint a Biharszilágyi olajgyár.

Egy ujonnan alakult vegyészeti gyár, az »Auróra« r. t. kért nemrégiben az iparhatóságtól telepengedélyt, hogy a Körös folyó balpartján, a vízművekkel éppen szemben, üzemét megkezdhesse. Ezen gyárból, iparmáczióink szerint, a legkülönbözőbb mérgező vegyszerekkel telített szennyvizek, továbbá bitumenes maradékok kerülnek ki, amelyek egyéb más levezetés hiján a Körösbe, vagy pedig egy ástott gyűjtőmedencébe volnának bevezetendők.

Akár az egyik, akár a másik módját választjuk a mérgező és káros hatású, legtöbb esetben büzös szennyvizek elvezetésének, azok direkte, vagy az ott levő homok és kavicsos talajon át leszűrődve, a Körösbe jutnak, még pedig tekintettel azon körülményre, hogy ez a vízgyűjtő kutaknak és a vizet feltöltő fenékgátaknak társaságában és pedig azokon, a folyó irányát tekintve, felül van, — ezen mérgező anyagokkal telített szennyvizek idővel, még pedig a legrövidebb idő alatt, a talajon átszűrődve, beszennyezik a vízmű kutjainak vizét is. Az a körülmény, hogy a mi vízműünk vize homok- és kavics-talajon át-

szűrt Körös-víz, ezen a bajon a legtávolabbról sem segít, amennyiben ezen mérgező hatású anyagok, eltérőleg a mikrobáktól, vízben többé-kevésbé oldhatók és így a szűrés processusa azokat el nem távolítja.

És amennyiben ez a levezetés a vízművek társaságában fog történni, a Körös medrében aránylag oly kis vízmennyiséggel fognak ezen anyagok keverődni, hogy azok a vízmű vizében okvetetlenül konstatalhatók és érezhetőek lesznek.

Ki van téve tehát a város közönsége azon fenyegető és komoly veszedelemnek, hogy a nagy áldozatokkal létesített és fejlesztett s eddig kitűnően bevált vízmű csakhamar mindenféle mérgező anyaggal vegyített, kénsavas, gypszes, salétromos vagy chlormeszes vizet fog szállítani a közönség egészségének legnagyobb veszedelmére.

Reá kell ezen veszedelemre mutatnunk idejekorán és fel kell hívunk rá különösen a hygienia követelményei iránt érzékkel bíró városi főorvos és főmérnök figyelmét, annyival is inkább, mivel a főmérnöknek, mint az iparhatóság műszaki tanácsadójának kezébe van letéve vízvezetékünk sorsa és joggal hiszszük, hogy a nyert felvilágosítások után nem veszi a felelősséget magára, hogy ezen elsőrangú és százezrekbe kerülő intézményünk sorsa még csak kockára is tétessék.

Mert kockára tenni, veszélyeztetni vízműünket akkor, a midőn a jövő feladatául a hygienia követelményeit állítjuk oda, még ha azok milliókba kerülnek is, annyit jelentene, mint sárba dobni azokat a milliókat, a melyek a város polgárainak keservesen keresett garasáiból kerülnek ki.

Joggal és méltán várhatják azt a városi hatóságtól, hogy akkor, midőn a mérőföldekre fekvő veszedelem elhárításáért a vízművek érdekében a legnagyobb küzdelmet vívta végig, nem fogja saját kezével egy jóval nagyobb veszedelem melegágyát az annyira féltett, mert becses vízművek közvetlen közelébe plántálni.

Ebben az egyben még próbálgatásoknak is keserves ára lehet, mert ha már egy engedélyezett gyárüzemmel fog kelleni szembeszállni, ha a veszély már a nyakunkon van, nem fog más hátramaradni, mint vagy azt a telepet a város pénzén kisajátítani, vagy a vízműveket onnan elhelyezni.

Tény és való igazság, hogy városunkban ez ipar párfolásra szorul és hogy kötelessége a városnak minden új létesülendő iparvállalatot a lehetőségig támogatni, mert minden egyes iparvállalat a városra, a város polgárságára haszonnal jár. De óvakodjunk a danaidák ajándékaitól, a melyek más oldalról a veszedelem csiráját rejtik magukban.

Adjon ám a város annyi távol eső és kevés jövedelmet hajtó telkein ingyen területet ezen vállalatnak, de vigyék azt a városi vízműtől minél távolabb vagy legalább is a vízművek fenékgátjai alá és ne engedje kitenni legbecsebb alkotásunkat még kísérlet gyanánt sem a romlásnak.

NAPROL-NAPRA.

A lobogó.

Az egyik régi. Kopott, szakadt, megtépett, kifakult. Évszázadokon keresztül hordozták a harcok zajában, golyózápor között, a halál mezején. A csata elveszett itt-ott, de a lobogót a zászlótartó soha ki nem adta kezéből. Ha elbukott vele, társai kiragadták a haldokló kezéből s maguk is odaadták életüket, ha kellett, de a lobogót ki nem adták kezükből.

A zászló becsületén folt nem esett. Csakis ilyen szeplőtlen lobogóval lehetett újra meg újra kiköszörölni a csorbát s veszített csaták nyomán fényes diadalt aratni. Ki ne tudná melyik ez a lobogó! A magyar trikolor. A háromszínű nemzeti zászló. Az, amelyik nagy ki-

rályaink alatt a multban ragyogó magyar impériumot alapított. Az, amelylyel a törököt kiverte a magyar. Az, amely alatt ezernyolczszáznegyvennyolczban újra megszületett a magyar szabadság. Ezen a lobogón talizmánként ragyog a Szűzanya képe. És ez a kép óvta meg a zászlót sok ezer veszélyben. A zászló kilyukadhatott a küzdelmek között, de makulázott a széplőtlen képen nem esett soha.

Mi keresztényszociálisok és velünk minden jóra való magyar ember, bármilyen különbség legyen is közöttünk egyébként — ez alatt a lobogó alatt küzdünk azok ellen, akik másik zászlóval, ha ugyan annak nevezhetjük, támadnak hitünk, hazánk, társadalmi rendünk, családi szentélyünk ellen.

Ez a másik lobogó új. De nincs köszönet benne. Nem is lehet. A francia forradalom bakói alatt nőtt ki dudvaként a vértől ittas földből, vagy talán a hóhér skarlát köntöséből szabták ki. Egy kissé megfakult s most téglavörös. Adáz küzdelem folyik a hóhérlobogó jégyében. Kiméltelen, meg nem engedett törvénytelen fegyverekkel. Nem kell ezt Nagyváradi társadalmának magyarázni, sem Biharnak, sem Békésnek, Sem Hajdunak, de még Szilágyinak sem. Megtanulták — hogy is tanulták volna meg másként! — a maguk keserves tapasztalokból.

Hiszen nálunk évek óta orgiát üli a szabadságimpresszó protektorátusa alatt botrányosan elhatalmasodott szociáldemokrácia. Egyik központi sztrájkvezér, a másikat kergeti. Egyik népgyűlés a másikat éri, egymásután szerencsétettek bennünket az év folyamán. Sőt egyik-másik többször is. Itt is, más alkalmakkor is tulontul elég módja volt megismerni társadalmunknak éveken keresztül a vörös zászlót a maga elrettentő formájában.

A szociáldemokrácia ami zászlónkat meggyalázta. Sárbarántotta, összetépte. De ami zászlónk mégis tiszta és mégis ép. Megtépve, de a biztos győzelem öntudatával leng a szélben. S ez alá a kibontott kereszt lobogó alá egyre többen-többen sereglenek. Örvedetes hirdetésünk legutóbb a sopronmegyei keresztény szociális szervezkedésről.

Azt, hogy sorompóba lépnek falvankint a községi elöljáróság választásánál. Már Marczifalván is fényes eredménnyel győztek az egész vonalon. Halljátok ezt papjaink, tanítóink Bihar megyében. Gondoljatok a legutóbbi időből például a bihari képviselőválasztásra; a bihari meg a szalárdi községi tisztújításra. Ugy-e, hogy mennyire más szelek fujdogálnak másutt.

A mi lobogónk győz, diadalmaskodik mindenütt, ahol megbecsülik s akiknek kötelességük van a zászló körül, teljesítik. Ime egy másik örvedetes jelenség: a szombathelyi keresztény munkásegylet gyűjtést indított a napokban — zászlóra. Keresztes, szűzmáriás lobogóra. Valóban gyöngéd gondolat. Nemes szivekre vall a munkászubbonyok alatt. Van sok ilyen jobb sorsra érdemes keresztény munkásunk nekünk szétszórtan az országban, a kiket a szervezés hiánya átvisz a nemzetközi táborába, ahol aztán elvesznek. Milyen szépen dolgozhatnának ezek a kereszt jegyében a háromszínű lobogó alatt.

Testvéreink — Nagyváradon, Biharban, Békésben, Hajduban, Szilágyban, Szatmáron és egyebütt, ugyan meddig alusztok még, ébredjétek, bontsátok ki a zászlót és küzdjétek.

(h.)

Előfizetési felhívás.

Mainz lánglelkű főpásztora, Ketteler azt mondta egy alkalommal, hogy: *aki nem támogatja a katolikus sajtót, az nem is jó katolikus.* De aki önzetlenül támogatja és terjeszti, az valódi apostol. Ezt a nagy igazságot, ezt a szókimondó, bátor jellegét írjuk so-raink élére az új évnegyed, az új esztendő küszöbén.

Kik vagyunk, mit akarunk, nem kell bővebben magyaráznunk. Azok vagyunk ma is, akik tizenegyestendően keresztül voltunk és azt akarjuk ezután is, amit eddig akartunk. Nekünk a sajtó nem üzlet, hanem élethivatás. És ezt a fenkölt missziót lelkünk egész ideálmusával, legjobb erőnkhez képest, tollunk minden becsületes iparkodásával, következetesen iparkodunk betölteni.

Ideálunk az erkölcsileg és vagyoniilag erős, hatalmas keresztény Magyarország.

Ezért a szent eszméért vivjük meg kemény küzdelmünket nap, nap után az író toll fegyverével. És, hogy jó harcot harcolunk, bizony-sága az a temérdek támadás, amelyben a rombolás s a gyűlölet sátáni szelleme részesíti munkánkat. De bennünket nem lehet eltántorítani. Egy hang sugja nekünk, most vagyunk a legjobb uton, amikor szinte életünkre tör az ármány. És ez a hang, amelyet mindennél többre becsülünk a világon — a lelkiismeretünké.

Istennel, a hazáért küzdünk hiven továbbra is és ebben az elszánt harcban joggal számítunk a katolikus társadalom szellemi és anyagi támogatására. Ne feledjük a nagy püspök szavát.

Nem jó katolikus családok azok, kik a nyiltan, vagy sorok között vallásgyalázó lapokat virágoztatják föl azon a pénzen, amely teljes joggal a katolikus sajtót illeti!

Bizalommal kérjük előfizetőink támogatását, az előfizetési pénzeknek valamint, az esetleges hátralékoknak, ahol fölmerültek, beküldését.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 „

A TISZANTÚL szerkesztősége és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Jan. 1. Ka h. Legényegylet pásztorjátéka.

A csütörtöki szünet.

— A közs. iskolaszék figyelmébe. —

A tegnapielőtti iskolaszéki ülésen a többek között olyan valamit hallottunk, mintha a következő évre a községi iskolánál a csütörtöki napi szünet helyett a szerda és szombat délutáni szünetet óhajtanák egyesek behozni. Hogy ez nem légből kapott állítás, bizonyítja az a körülmény, hogy az ipariskolánál az ipariskolai órákat szerda és szombat délutánra

osztották be az esetre, ha csakugyan a csütörtöki szünnapot eltörölnék.

Hát ehhez talán beleszólási joga van az iskolaszéknek is. Kissé különbségnek találjuk, hogy a városi tanács egyszerűen ilyen rendelet hozzon a közs. iskolaszék véleményének meghallgatása nélkül. A közs. iskolaszék ez ügyben határozatot nem hozott, ilyen véleményt nem nyilvánít s így ma holnap oda jut az iskolaszék hogy nem is fogja tudni, mikor tanítanak vagy nem tanítanak az iskolákban.

Az iskolaszék ha e kérdéssel foglalkozni fog, (mert ha csakugyan azt akarják, foglalkoznia kell, végre is csak nem intéznek iskola-ügyet az iskolaszék nélkül), meghallgatja a tantestületnek idevonatkozó véleményét, hogy ne hogy úgy járjon, mint a 9 órás tanítással. Annak idején is, mielőtt az iskolaszék a 9 órás tanítás ügyében határozatot hozott volna, foglalkoztunk e kérdéssel, javasoltuk, halgassák meg előbb a tantestület véleményét. A határozathozatal után is foglalkoztunk e kérdéssel s ime most a mi álláspontunkra helyezkedett az iskolaszék. Hoványi Géza bevallotta nyiltan, őszintén, hogy kár volt tanügyi kérdésben a tantestület véleményének meghallgatása nélkül határozatot hozni.

Ime ez a eklatáns példa mutatja meg az iskolaszéknek, hogy a tanügygyel mindenki más foglalkozik, csak tanügyi ember nem. Utóbbi időben szokássá kezd válni nálunk, hogy tanügyi kérdésekben mindenkit meghallgatnak, csak a tantestületet nem. Szerencsére vannak Hoványiak, Hlatkiak, akik gondolnak egyet: — lássuk csak, hogy is áll ez az ügy valójában.

Ezek előrebocsátása után szerényen csak azt jegyezzük meg, hogy — mielőtt e kérdésben bármiféle hatóság rendeletet bocsátana ki, első sorban is az iskolaszéknek kell meghallgatni. Az iskolaszék pedig mindenestre meghallgatja a tantestület véleményét.

Több tanügyi férfival tárgyaltunk ez ügyben s mindegyik odanyilatkozott, hogy a csütörtöki szünet elvétele helytelen a gyermekek — nem oktatási, de nevelési szempontjából — helytelen a szülők szempontjából, helytelen a tanítók szempontjából is. A tölsorolt érveket hosszadalmas volna itt részletezni. De bizonyára így van helyesen, amint azt a tanügygyel foglalkozók mondják.

A törvény kiszabja, hogy iskolai szünet gyanánt két félnapot kell adni. De sehol sem szabja meg, hogy az két részben adassék. Sőt: mondhatni minden városban egy nap a szünet. Hogy miért van ez így, azt az érvekkel együtt egy más alkalommal fogjuk elmondani.

Csak azért hozni be ujitást, hogy az ujitás legyen — helytelen. Az ipariskola szempontjából? Na hát jó akaratral azt is össze lehet egyeztetni. Hisz a hogy eddig volt, ezután is lehet. Hisz az ipariskolai tanoncoknak szerdán és szombaton délután 2—6-ig egyhuzamban való tanítása is helytelen. De meg abba az iparosok sem mennek bele, hogy tanonczaikat hetenként két fél napra, egy egész délelőttre (vasárnap) s egy egész délutánra engedjék el. De tanügyi tekintetben is abszurdum a délelőtti anyagi munkától fáradt fizikai szervezetet délután négyórás szellemi munkára befogni. Ez eredménytelen kísérlet.

... Jó lesz ezzel a kérdéssel foglalkozni ne hogy úgy járjunk, mint a — 9 órai tanítással ...

* A jövő évi választók névjegyzéke.

Nagyvárad város központi választmánya tegnap, pénteken délután rövid ülést tartott. Bordé Ferencz elnökölt; jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Reisman Mór, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre és dr. Istvánffy István aljegyző. Előterjesztették a Curia által 14 felebbezésben hozott itéletét. A Curia 12 egyént felvett a névjegyzékbe, míg ellenben Bukay Györgyött, Muncsy Istvánt, Czencza Józsefet, Rákosi Ferenczet és Valcz Györgyöt törölte a választók közül. A központi választmány ezek alapján végleg meg-

állapította a jövő évi választók névjegyzékét. Az összes választók száma 3595, — tehát 160 al több, mint az 1905. évben. Ujváros n 46-al fogyott a választók száma, míg a többi kerületekben emelkedett.

* **A város részesedése.** A nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság közölte Nagy-Várad városával, hogy az állami italmérési jövedék tiszta jövedelem többletéből Nagyvárad városát megillető részesedést az 1905. évre a pénzügyminiszter 22535 kor. 66 fillérben állapította meg.

* **Áthelyezés.** A magyar királyi igazságügyminiszter *Stachó* Károly nagyvárad kir. törvényszéki aljegyzőt a nagyvárad vidéki kir. járásbíróhoz, és dr. *Nemes* Gábor nagyvárad vidéki kir. járásbírói aljegyzőt a nagyvárad kir. törvényszékhez helyezte át.

* **Ágyugyár Magyarországon.** Egy budapesti vállalkozó egy Magyarországon építendő ágyugyár ügyében beadványt intézett a kereskedelemügyi miniszterhez. A vállalkozó előadta, hogy sem a tőke megszerzése, sem a hazai technikai erők alkalmazása nem képeznek akadályt, a mennyiben ez utóbbi két irányban való utánjárása a teljes sikert biztosítja. Előadta továbbá, hogy a magyar ágyugyár ügyében külföldi tőke is kínálkozott és hogy egy *magyar ágyugyár előkészítő bizottság* van alakulóban, mely főként szakemberekből áll. A vállalkozó erőteljes érvelése után a miniszter egy rövidke memorandum mielőbbi beküldését kérte. Krupp család a Lágymányoson (a Röck-gyár közelében) már régebben nagyobb telket vásárolt, melynek rendeltetése azonban — úgy látszik — Krupp halálával halasztást szenvedett.

* **A miniszterkönyvajándéka.** A földmívelésügyi miniszter 150 kötet könyvet küldött a Szigligeti Társaságnak, hogy ezzel a Réten szervezett népkönyvtárt gyarapítsa. A könyvek Nagyvárad városához érkeztek meg.

* **Gyógyszertári-jog átruházás.** A belügyminiszter a Teleky-utcán levő *»Orangyal«* hoz címzett gyógyszerár személyes üzleti jogát Nagy Kormány Zoltánra ruházta át. A szóbanlevő gyógyszerár eddig özv. *Heringh* Sándorné tulajdona volt.

* **Pásztorjáték Endrődön.** Szépen sikerült karácsonyi játék volt az ünnep mindkét napján *Endrőd* községben. *»Jézus születése«* cz. pásztorjátékot adták, amelynek szövegét *Hágen* Ferencz, zenéjét pedig *Ujházy* Miklós írta. A *»Korona«* vendéglő nagyterme mindkét este zsufolásig megtelt. Mindenki a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott a játékról. Ugyanis a játék mind eredetisége, mind ügyes összeállítás, mind oktató iránya által a legnagyobb dicséretet megérdemli. A darabban mely 6 jelenetből állott 31 iskolás gyermek szerepelt, a kik mind igen jól megállották a helyüket. Felütnök voltak a szép öltözetek. A két előadás 350 K jövedelmezett, mely összeg a kiadások levonásával a szegény iskolások felruházására fordították. Felülfizettek: báró *Wodianer* Albertné 20 K, *Grócz* Béla 5 K, *Zelinka* János 20 K, *Endrődi* *»Olvasókör«* 5 K, *Takács* G. 5 K, *Rácz* Pál 2 K, *Uhrin* Mihályné 2 K, *Juhász* Imre 1 K. Ugyancsak *Endrődön* a karácsonyestén a szegény gyermekek nagy és szép karácsonyfát kaptak és 180 gyermek teljesen felruházott. A gyermekekhez *Zelinka* János esperes plebános és *Rácz* Pál káplán intéztek beszédet.

* **Közigazgatási bejárás a villamoson.** A nagyvárad városi villamos vasut Kossuth-utcai vonalából kiágazó kitérővágány közigazgatási bejárását a kereskedelmi miniszter január 12-re tűzte ki s annak vezetésére dr. *Dubsky* Alfréd miniszteri főmérnököt küldte ki. A bizottság a városházán jön össze.

* **Hazánk — Az Ország.** A fővárosi sajtó egyik kiváló neve, a *Hazánk* cz. napilap ez év végével megszűnik Tizenkét éven át szolgálta ez a alp ritka odaadással és önzetlen-

séggel a magyar gazdaközönség érdekeit E tizenkét év alatt a magyar gazdatársadalom megerősödött, szervezkedett s szava most már országos ügyekben is sullyal bír. Ily körülmények közt a magyar agráriusoknak sokkal nagyobb, hatalmasabb szervre van most már szükségük, amellyel a magyar föld érdekei mellett széles körökben harcolhassanak. A Hazánk tehát ez év végével megszűnik s helyette nagyobb alakban, bővebb tartalommal *Az Ország* cz. napilap indul meg. Az új, nagy napilap programja fedni fogja a Hazánk irányelveit.

* **A központi papnevelő új rektora.** A vallás és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére a király az esztergomi főképtalanban a fokozatos előléptetések után megüresedő messterkanonokságot *Lollok* Lénárd címzetes prépost, budapesti lipótvárosi plébánosnak adományozta, egyben nevezett *Lollok* Lénárdot a budapesti központi papnevelő intézet igazgatójává kinevezte.

* **Teaestély.** A Nagyvárad-velence és váraljai Polgári Kör jövő 1906. évi január hó 6-án tea-estélyt rendez. A teaestélyre a rendezőség külön meghívókat nem bocsájított ki, csupán ez uton hívja meg a kör tagjait és az est jó sikerének eléréseért nagyban buzgókodik a rendezőség.

* **Köszönet nyilvánítás.** Mindazok, akik úgy a tegnapi, mint a már két ízben megtartott teaestélyén résztvettek, szerepléseikkel az est sikerét előmozdították, és adományaikkal a jótékony czélt támogatták, ez uton fogadják hálás köszönetünket. Nagyvárad, 1805 évi december hó 29-én. A tea estély rendező bizottsága.

* **Öngyilkosság.** Egy jobb módban élt, de ma már elszegényedett ember a koldusbotra való jutástól félelmében öngyilkosságot követett el. Mint berettyóújfalui tudósítónk jelenti, *Tar* Sándor tehenész tegnap éjjel két óra tájban az istálló gerendájára felakasztotta magát. A szájalomra méltó ember holttestét csak tegnap reggel találták meg függő helyzetben. *Tar* már régebb idő óta betegeskedett, s így semmiféle munkát nem végezhetett, s emiatt félt, hogy örökre munkaképtelenné lesz, mely esetben koldulásra lett volna utalva. Tegnap éjjel aztán végezt vetett életének.

x **A Lloyd kávéház orfeumában** ma te jesen új műsorral lép fel a társulat. Naponta két új bohózat s szórakoztató családi műsor. Kezdeté félnyolcz órakor. A n. é közönség szives pártfogásért eszedzik mély tisztelettel *Berenyi* igazgató.

x **A közönség érdekét** mozdította elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati teremmel* bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab laconok készítésével a legkényesebb izlést is kielégi, s így bárki *egyhármadrésenyvel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfnomabb angol és scott kelmébből ruházulást. Egy egyszerű levelezőlapon közlőkívánságra dus collectióját bármikor rendelket zésre bocsátja s azt választás megejtése végétt bárhova elküldi.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje.

A Magyar Gazdaszövetség kitünő folyóiratának, melyet alapítása óta a magyar agrár-irodalomnak érdemes vezére, *Bernát* István szerkeszt, decemberi füzeté a tartalmas, aktuális szép cikkeknek egész sorozatát közli. Az agráriusok nagy barátjáról, *Széchényi* Imre

grófról *Mailáth* József gróf emlékszik meg kegyeletes sorokban az első cikkben. Második cikkének javarészét lapunk élén közöljük. *Majd* *Wagner* Adolfnak, a berlini egyetem hírneves tanárának szencziós határu könyvét — *Agrár vagy iparos állam* — kivonatosan ismerteti. *Dr. Steuer* György befejezi *Pulona* gazdasági monografiáját, *Árkövy* R.: *A modern Anglia*, *Cséplő* *Ernz* *A Balaton* körül című értekezése után igen aktuális és érdekes cikkben ismerteti a *francia szabadkőművességet*, melyre még visszatérünk. *Majd* az alföldi gazdálkodás reformjáról közöl érdekes dolgokat, abban pedig *Kidd* *Benjamin*nek *A társadalom evolúciója* című nagyszabású művét ismerteti, melyet most adott ki akadémiánk *Geöcze* *Sarolta* fordításában. Különfélék rovata és tárgymutató zárja be a füzetet. Ujév alkalmából melegen ajánljuk e derék folyóiratot olvasóink figyelmébe. Előfizetési ára 12 kornna. Megrendelhető Budapest, IX., Üllői-út 21. sz.

TÁVIRATOK.

A béketárgyalások.

Budapest, decz. 29. (Saját tud. táv.)

Gróf *Andrássy* Gyulát, bár őszinte hiva a kibontakozásnak, éppen nem elégíti ki a *Lukács* *László* kijeleutése és az a feltétel, amelynek alapján a békét létrehozni reméli. A restitut in interregnummal szervezendő békés megoldás sine qua nonja *Andrássy* gróf szerint az, hogy a megegyezés folytán Magyarország újabb hatékony biztosítékot nyerjen az alkotmány megvédésére, tiszteletben tartására, amely kizárja a most felmerült nemzeti sérelmeket.

Lukács *László* ezen kívánságot nem tartja elfogadhatónak az udvar részéről.

Gróf *Andrássy* *Gyula* nincsen megelégedve *Lukács* *László* katonai terveivel sem, mert az csak általánosságban mozog.

Az erőszakos »rendcsinálás«

Budapest, decz. 29. (Saját tud. táv.)

Napról-napra a legnagyobb erőszakokodással találkozik szerte az országban a nemzeti ellenállás. A kormány és szomorú vitézei gondoskodnak róla, hogy minden nap újabb összeütközések, törvénytelenések hire izgassa az ország közönségét.

Legújabb távirati tudósításaink a következők:

Szolmokon *Kerekes* *Géza* ügyvéd, a függetlenségi párt elnöke, megye bizottsági tag a megyei közgyűlésen indítványt nyújtott be, hogy a törvényhatóság bünvádi feljelentést tegyen *Lenk* *Gyula* adminisztrátor ellen hatóság elleni erőszak és magánlak sértés címén, mert a megyeházára befört s az ajtókat erőszakkal kinyitatta.

Ipolyságon *Hont* megye közgyűlése egyhangulag elhatározta, hogy *Szabó* *Miklós* megyefőnököt nem iktatja be. Azok neveit, akik az installáción megjelennek, fekete márványtáblába verik s így örökítik meg. Elhatározták továbbá, hogy *Selmecz* *bánya* város közönségét, a megyefőnökkel szemben követelt eljárásáért táviratban üdvözlök.

Alsófehértó megye közgyűlése *Zeyk* *Daniel* főispán bucsulevelét lelkesedéssel fogadták s elhatározták, hogy a hazafias érzelmű főispánnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaznak.

Szatmármegyében a belügyi ügyvezető megvonta a nemzeti ellenállás pártolásáért a tisztviselők dotációját, de ez mit se használ. Harmincznyolcezer korona összeg gyűlt össze már eddig a tisztviselők fizetésének pótlására. Még újabb nagyobb adományok várhatók.

Beniczky Lajos, pestvármegye alispánja átiratban kereste meg Rudnay főkapitányt, hogy a rendőrséget a vármegyházról vonja vissza. Rudnay még mindég bizik az ő miniszterségében s azzal válaszolt, hogy a rendőrséget csak Laszberg »főispán« rendeletére vonja vissza. Beniczky ezután Laszberg gróftól kereste meg ez irányban.

Zemplésvármegye közgyűlésén felháborodással tárgyalták Dókus Gyula alispán felfüggesztését.

Meczner indítványára egyhangulag kimondták, hogy az alispán felfüggesztése törvénytelen, azt el nem ismerik s ünnepélyesen visszahelyezik Dókus alispánt állásába. Egy küldöttség ment az alispánért, akit lelkes ovációkkal fogadtak.

Dókus Gyula elfoglalta az elnöki széket s tudatta, hogy a főispántól levelet kapott, amelyben kijelenti, hogy lemond. Dókus alispán kijelentette, hogy mint a vármegye alispánja, tovább is élni fog jogával. Ezután a tárgysorozat első 7 pontját tárgyalták le. A 8-ik pont tárgyalásánál, mely az alispán felfüggesztéséről szól, Dókus alispán visszavonult. Nagy lelkesedéssel visszahelvezték állásába.

Békés-Csabáról távirják, hogy Krecs-marik megyefőnök megérkezett Gyulára s megtette az intézkedéseket a holnapi beiktatáshoz. A megyéből 65 csendőrt összpontosítottak, azonkívül Nagyváradról hoznak egy század huszárságot.

A póttartalékosok és Kossuth.

Budapest, december 29. (Saját tud. táv.) Kossuth Ferencz cikket irt a Magyarországra, amelyben a póttartalékosok behívásával foglalkozik. Igen szeliden csak azt mondja, hogy a póttartalékosok behívásánál félremagyarázta a kormány a törvényt. A törvényhozás a törvényt megalkotásánál nem úgy értelmezte a törvényt s nem akart oly jogot adni a hadügyminiszternek, amelylyel a nemzet akaratát ki lehet játszani.

NYILTTÉR.

*** A legdivatosabb ***

névjegyek

olcsón készítettnek

a Szent László nyomdában

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető leghatékonyabb árszámítás mellett a legsebbebb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelet mellett készülnek minden e szakmába vágó asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legújatosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irtja: RÁTKAY JÓZSEF.

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határídeje.

Budapest, decz. 29.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 decz. 29-én

Magyar aranyjárdék 4% — — —	114.—
Magyar koronajárdék 4—0% — — —	95.50
Magyar koronajárdék 3½% — — —	86.70
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — —	96.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény — — —	96.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcson — — —	213.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson — — —	158.50
Osztrák járadék papirban — — —	99.30

Osztrák járadék ezüstben — — —	100.30
Osztrák korona járadék — — —	117.15
Osztrák járadék aranyban — — —	99.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	793.75
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — —	679.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — —	667.50
20 frankos arany (Napolendor) — — —	19.14

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. I. Kezdetleges gőnge zöngemények, mások jobb verseinek visszhangjai.

P. I. Egyiket besoroztuk.

Sz. B. Van benne valami hangulat, de föltötte kevés. Kaptunk már onnan jobbat is.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás.

A Polgári takaré- és segély-szövetkezet 1906. január hó 7-én délelőtt fél 12 órakor saját helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) tartja

rendes közgyűlését,

melyre a t. üzletrészesek tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése s ennek kapcsán az 1905. évi zárszámadások tárgyalása, s az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvénye föltötti határozata.

2. A felszámoló 1903—1905. évi 8-ik évtársulat üzletrészei után eső nyeresémosztalék megállapítása.

3. A felszámoló 1903—1905. évi 8-ik évtársulat betétei s nyeresémosztalék kifizetési idejének megállapítása.

4. Esetleges indítványok.*

Nagyvárad, 1905. december 28-án.

Az igazgatóság.

* Az alapszabályok 27. §-ának e) pontja szerint csak oly indítványok tárgyalhatók, melyek 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg nyújthatnak be. 1439.

Belépési felhívás!

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet“

1906. január 1-én nyitja meg

11-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon czélnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félretenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzet üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok telvétele s az új törzsbetéti könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig.

d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca sz.) eszközöltetik Nagyvárad, 1905. nov. 6.

Az igazgatóság.

A 11-ik évtársulat befizetési napjai:

Szerdán délután . . . 3—5-ig.
Pénteken . . . 3—5-ig.

A közelgő ünnepekre
ajánlom a következő
asztali boraimat
f. adózottan 10—25 L. fonott üve-
gekben (demyon)

1. n.-várad **uj bor** literje **28** és fél kr.
2. 1904. » **ó bor** » **31** és fél kr.
3. 1904. » **ó vörös bor** » **45** és fél kr.

Ugyan e borokat **50—100 literes hordókban**, fogy. adó nélkül — házhoz szállítom vagy vasuti állomásra adom **18—21—35** frt. Hl. árban.

1900-as menesi finom ó fajborok, melyek gyógyborokul is alkalmasak; — 7 tized L-es palaczkban az ismert árakban.

Molnár Lajos,

szőlőbirtokos, Schlauch-tér 18. 1420.

HIRDE TÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképező-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja
— **villamosvilágítási** —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló Szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvétetnek a villamos műnél.

Felhívás

a **Filléres Takarékszövetkezet**

1906. január 1-én új évtársulatot nyit.

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — *hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér* képezi.

A szövetkezet célja az, hogy egy részről a tagok részére kisebb összegű hetenként ismétlődő betétek által a *vagyongyűjtést* lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamatláb mellett *kölcsönöket* kaphassanak.

A beiratások a *Leszámítoló és Jelzalogbank helyiségében* (Bémer-tér, Lévaipalota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendőek.

A *vidéki beiratkozók* a heti befizetéseket a postatakarékpénztár útján *portómentesen* teljesíthetik.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

1407.

»FILLÉRES«

TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET.

KERN ÉS PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Ajánljuk friss csemege árucikkeinket a legolcsóbb árakon, a legpon-
tosabb kiszolgálás mellett.

Különbéle csemege-datolya. Compot-
szilva. — Friss malaga szőlő.
Szultán-füge. — Smyrna-füge.

CUKROZOTT vegyes **GYÜMÖLCSÖK**
Dejssert papirhéjú mandula.

Tea-sütemények

friss minőségekben.

PÁCOLT ÉS MARINÁLT HALAK.

FRISS kelettengeri **HERING.**

Szardiniák összes nemei.

Ementhali, Groi, Gorgonzola, Strachinó,
Imperial és összes csemege-sajtok.

Az arany kereszthez.

Naponta friss különféle
felvágottak.

Vestváliai és
Prágai sódar.

LIPCSEI étvágykolbászka.

Conservek. — Főzelékfélék.

Legkitünőbb rumok.

China és orosz TEÁK nagy választékban.

Legjobb
minőségű **kávék**

Jamaika, Cuba, Ceylon,

Arany-Jáva és Mokka.

Óriási választék mindenféle
cukorkákban

diszes dobozokban és kimérve.

KUGLER HENRIK (Gerbaud)

udvari cukrász **összes gyártmányai-
nak főlerakata**, u. m.:

Csokoládék, cacao,

Tea-sütemények, Mignon-
sütemények és cukorkák.

Tisztelettel kérjük a t. vevőközönséget,
kik nálunk könyvecskékre óhajtanak vásá-
rolni, bennünket értesíteni sziveskedjenek,
hogy ujév előtt elküldhessük könyvecskéinket.

Tisztelettel

KERN és PETROVICS

fűszer-, csemege-, bor és ásványvízkereskedők.